

POLSKA ZBROJNA

Wystawa „O duszę i charakter Narodu Polskiego. Zrzeszenie Wolność i Niezawisłość” w Muzeum AK w Krakowie

20.10.2025, godz. 12:40

W poniedziałek 20 października 2025 r. o godz. 12 w Muzeum Armii Krajowej w Krakowie odbędzie się otwarcie nowej wystawy czasowej zatytułowanej „O duszę i charakter Narodu Polskiego. Zrzeszenie Wolność i Niezawisłość”. Ekspozycja powstała z okazji przypadającej w tym roku 80. rocznicy powołania WiN-u.

The poster features the title in large, bold, black and red letters. Below the title is the English translation: '... WE ARE FIGHTING FOR THE VERY SOUL AND CHARACTER OF THE POLISH NATION ... FREEDOM AND INDEPENDENCE ASSOCIATION'. To the right is a graphic of a cross with a central emblem and the dates '1945-1954'. The event details are listed: 'OTWARCIE WYSTAWY 20 PAŹDZIERNIKA 2025 R. GODZ. 12:00'. The location is 'MUZEUM ARMII KRAJOWEJ UL. WITA STWOSZA 12 W KRAKOWIE'. At the bottom are logos for the Museum of the Polish Underground State, the National Institute of Remembrance, and the Museum of the Polish Underground State and Political Prisoners of the PRL.

Na 35 planszach wystawa przedstawia sytuację polityczną w Polsce po zakończeniu II wojny światowej, genezę WiN, główne kierunki jego aktywności (m.in. akcje „Ż” i „O”, działalność informacyjną i wywiadowczą, zbrojny opór), zwalczanie Zrzeszenia przez komunistyczne służby oraz represje, jakie spadły na działaczy. Zaprezentowano także najważniejsze postacie organizacji, m.in.: płk. Franciszka Niepokólczyckiego, płk. Jana Rzepeckiego, płk. Jana Sanojcę, płk. Jana Bokszczanina. Osobno pokazano miejsce Zrzeszenia w pamięci społecznej od lat 70. aż do współczesności.

Na potrzeby ekspozycji przestrzeń w Muzeum Armii Krajowej została specjalnie zaaranżowana. Oprócz plansz wystawowych będzie można zobaczyć liczne eksponaty: numery podziemnych pism i ulotek, fałszywe dokumenty, a także tak wyjątkowe pamiątki, jak z przesłany więzienia gryps ostatniego prezesa WiN Łukasza Cieplińskiego „Pługa” i pistolet ostatniego zabitego w walce partyzanta, byłego żołnierza oddziału partyzanckiego WiN, Józefa Franczaka „Lalusia”.

Wystawa została zorganizowana przez Instytut Pamięci Narodowej, Muzeum Armii Krajowej w Krakowie oraz Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL w Warszawie. Jej partnerem jest Zarząd Obszaru Południowego Zrzeszenia WiN w Krakowie.

Zrzeszenie WiN było najważniejszą i najliczniejszą organizacją powojennego podziemia zbrojnego, wywodzącą się z AK. Zostało powołane 80 lat temu, 2 września 1945 r., przez pięciu byłych oficerów Komendy Głównej AK z płk. Janem Rzepeckim na czele. Głównym założeniem Zrzeszenia było przekształcenie poakowskiej konspiracji zbrojnej w konspiracyjną działalność polityczną (stąd funkcja prezesa, a nie komendanta).

Wobec powstania na mocy postanowień jałtańskich uznanego przez aliantów zachodnich Tymczasowego Rządu Jedności Narodowej, twórcy WiN stwierdzili, że szersza walka zbrojna może prowadzić do represji, a szansą na uratowanie suwerenności i demokracji są zapowiedziane wybory do Sejmu Ustawodawczego. Zrzeszenie miało więc skoncentrować się na konspiracyjnej działalności propagandowej i informacyjnej. Wobec komunistycznych represji prowadziło jednak działania z zakresu samoobrony, z czasem podporządkował mu się też szereg oddziałów i zgrupowań partyzanckich. Zrzeszeniem kolejno kierowali: Jan Rzepecki, Franciszek Niepokólczycki, Wincenty Kwieciński i Łukasz Ciepłiński.

Przez ponad dwa lata Zrzeszenie stanowiło najważniejszego konspiracyjnego przeciwnika komunistów. Było dla powojennego podziemia tym, czym Armia Krajowa dla oporu z czasu wojny. Nie udało się jednak uniknąć sterroryzowania społeczeństwa i sfałszowania wyborów. Pomimo fiaska pierwotnych założeń WiN kontynuował działalność, trwając w konspiracji, informując świat o sytuacji w kraju i oczekując na zmianę sytuacji międzynarodowej. Ostatni, IV Zarząd Główny Zrzeszenia został rozbity w listopadzie 1947 r. 1 marca 1951 r. prezes Łukasz Ciepłiński wraz z towarzyszami z IV Zarządu Głównego WiN został zamordowany w więzieniu mokotowskim w Warszawie. Dlatego 1 marca został ustanowiony Narodowym Dniem Pamięci „Żołnierzy Wyklętych”.

Wystawę oglądać będzie można w Muzeum Armii Krajowej w Krakowie przy ul. Wita Stwosza 12 do 31 stycznia 2026 r.

red. PZ

autor zdjęć: mat. Organizatora

<https://polska-zbrojna.pl/home/articleshow/44979?title=Wystawa-O-dusze-i-charakter-Narodu-Polskiego-Zrzeszenie-Wolnosc-i-Niezawislosc-w-Muzeum-AK-w-Krakowie>